

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра англійської мови

Дипломна робота
магістра

з теми: **«КОМУНІКАТИВНО-ПРАГМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ФАТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ»**

Виконала: магістрантка 2 курсу,
групи Angs1-M20z
спеціальності 014 Середня освіта
(Мова і література (англійська)
за освітньо-професійною програмою
Середня освіта (Англійська мова і
зарубіжна література)
Ходан Таїсія Іванівна

Керівник: Мельник І.В.,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської мови

Рецензент: Барбанюк О.О.,
кандидат філологічних наук, завідувач
кафедри германських мов і зарубіжної
літератури, доцент кафедри германських
мов і зарубіжної літератури

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ФАТИЧНА КОМУНІКАЦІЯ ЯК ВИД МІЖОСОБИСТІСНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	7
1.1. Визначення та властивості комунікації.....	7
1.2. Прагматичний напрям дослідження комунікації.....	10
1.3. Функції мови та мовлення.....	17
1.4. Фатична комунікація.....	20
1.4.1. Фатична комунікація vs метакомунікація.....	23
1.4.2. Учасники фатичного спілкування.....	25
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. КОМУНІКАТИВНА РЕАЛІЗАЦІЯ ФАТИЧНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	29
2.1. Фатичний мовленнєвий акт.....	29
2.2. Респонсивність як складова фатичного типу комунікації.....	33
2.3. Етапи фатичного спілкування.....	42
2.3.1. Встановлення контакту.....	42
2.3.2. Підтримання контакту.....	47
2.3.3. Завершення контакту.....	49
2.4. Семіотика фатичних мовленнєвих актів.....	52
2.3.1. Семантика втілення фатичних мовденнєвих актів.....	52
2.3.2. Структурна реалізація фатичних мовленнєвих актів.....	56
2.3.3. Прагматика фатичних висловлювань.....	57
2.5. Суміжні різновиди фатичного мовлення.....	60
Висновки до розділу 2.....	72

ВИСНОВКИ.....75

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....78

ВСТУП

Одним із пріоритетних напрямків лінгвістичних досліджень на сучасному етапі розвитку науки про мову є вивчення комунікативно-прагматичного аспекту використання мови, яке передбачає розгляд мови у реальних контекстах функціонування [3; 4; 28; 39; 51]. Прагматичний аспект лінгвістичних досліджень відображає комунікативне призначення мовної одиниці, її використання мовцем в якості знаряддя дії, впливу і взаємодії, її співвідношення з поведінкою і діяльністю комунікантів в певній ситуації спілкування [43, с. 5]. Особливу актуальність у зв'язку з цим набуває дослідження мовних засобів вираження різного типу взаємовідносин мовця та адресата [26; 17; 14; 29].

Фатичне спілкування – це особливий тип спілкування, основною метою якого є контактовстановлення, підтримка зі співрозмовником мовленнєвих і соціальних відносин та їх регулювання. Розвиток мовознавства диктує необхідність здійснення комунікативної інтерпретації фатичних дій комунікантів. На сьогодні у традиційній лінгвістичній літературі ми маємо лише окремі спроби аналізу фатичних мовленнєвих актів, проте дослідження із врахуванням сучасних досягнень в галузі прагматики, спрямоване на дослідження людського фактору, який займає провідне місце в лінгвістичних дослідженнях мовленнєвого спілкування, досі не здійснювалось, що і викликає **актуальність** нашого дослідження.

Метою дипломної роботи є дослідження комунікативних та прагматичних особливостей фатичної комунікації.

Мета роботи передбачає розв'язання таких **завдань**:

- уточнити сутність та властивості комунікації;
- визначити фатичну комунікацію у взаємодії з іншими різновидами;
- дослідити фатичні мовленнєві акти;
- встановити семіотичні особливості фатичних мовленнєвих актів;
- простежити етапи фатичного спілкування.

Матеріалом дослідження слугували драматичні твори Бернарда Шоу, а також діалоги з інтернет джерел, отримані методом суцільної вибірки.

Об'єктом дослідження є фатичне спілкування в різних видах англomовного дискурсу. **Предметом дослідження** виступають комунікативні та прагматичні особливості фатичних мовленнєвих актів.

Наукова новизна дипломної роботи полягає у комплексному комунікативно-прагматичному дослідженні фатичних мовленнєвих актів, а також у встановленні етапів фатичного мовлення в комунікативних ситуаціях.

Практичне значення одержаних результатів дає змогу розвивати теорію мовленнєвої комунікації. Крім того, результати роботи можуть бути використані у курсах із сучасної прагмалінгвістики та теорії комунікації.

Методи дослідження. У вивченні проблеми фатичного мовлення були застосовані загальнонаукові та специфічні лінгвістичні методи. За допомогою *методу індукції* отримані факти було узагальнено у цілісну теоретичну концепцію реалізації фатичного мовлення у мовленні. Було застосовано *прагмалінгвістичний аналіз*, прихильники якого пов'язують вивчення фактору адресата з роллю, реальною чи очікуваною, яку він виконує в комунікативному акті та *актомовленнєвий аналіз*, що розглядає мовця й адресата як виконавців певних мовленнєвих актів, зумовлених їх іллокутивною силою, як носіїв певних психологічних та соціальних характеристик, які виступають в різних модифікаціях і прагнуть досягти певної комунікативної мети, використовуючи мовні засоби.

Апробація результатів магістерської роботи здійснена на двох студентських конференціях: X Міжнародній студентській Інтернет-конференції, К-ПНУ імені Івана Огієнка «Англійська мова у міждисциплінарному контексті безперервної освіти» (16-20 травня 2022 р.).

Публікації. Основні положення й результати дослідження висвітлено у статті «Фатична комунікація як вид міжособистісного спілкування».

Структура й обсяг дипломної роботи. Магістерська робота загальним обсягом 85 сторінок складається із вступу, двох розділів із висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел.

Основний зміст роботи. У вступі обґрунтовується вибір теми, описуються об'єкт та предмет дослідження, визначаються мета, завдання, методи дослідження, розкриваються новизна, практичне значення роботи, зазначається її структура та обсяг.

У першому розділі – **“Фатична комунікація як вид міжособистісного спілкування”** – розкриваються теоретичні засади дослідження, уточнюються терміни «комунікація», «фатична комунікація», функції мови та мовлення, зокрема аналізується фатична функція, протиставляються поняття фатичної комунікації та метакомунікації.

У другому розділі – **“Комунікативна реалізація фатичної комунікації”** досліджено фатичний мовленнєвий акт, етапи фатичного спілкування, семіотика фатичних мовденнєвих актів, суміжні різновиди фатичного мовлення та їх особливості.

У загальних висновках підводяться підсумки виконаної роботи.

Список використаних джерел містить 78 позицій.

ВИСНОВКИ

Фатична комунікація є важливим інструментом взаємодії між людьми. «Пустота» фатичної мовленнєвої дії є сумнівною та здається такою, адже за нею йде багатообіцяюче значення. Фатичний образ спонукає затримати погляд та увагу, тому є необхідною умовою успішного спілкування. Фатичні висловлення є адресантно- та адресатно спрямованими. Вони також можуть бути більш або менш фатичними. Приховані значення стають доступними та набувають ваги у фатичній комунікації.

Фатичне спілкування є процесом безцільової розмови, що спрямована на соціалізацію співрозмовників у їхній повсякденній життєдіяльності, процесом ініціації та завершення контакту на різних етапах та областю мовленнєвого етикету. Щодо фатичної метакомунікації, вона є процесом регуляції комунікативного ходу, що спрямований на встановлення та підтримку міжособистісних зв'язків, та ґрунтується на повторенні певних етикетних фраз і формул відповідно до соціокультурних та психологічних стереотипів, тобто вона спрямована на оформлення та організацію процесу спілкування. Фатичне мовлення, з іншого боку, розглядаємо як безпосереднє використання та реалізацію фатичних мовленнєвих актів, конативно-етикетного набору кліше з метою встановлення, продовження та завершення взаємодії.

Фатика як явище комунікативної лінгвістики, що спрямоване на вступ у розмову заради самого спілкування, виявляється через фатичну метакомунікацію, яка позначає процес регуляції комунікативного ходу, спрямованого на встановлення та підтримку міжособистісних зв'язків. Фатична метакомунікація є узагальненим терміном, деталізацією якого є фатичне спілкування як процес і фатичне мовлення як його результат. Фатичне мовлення реалізується у процесах конативного характеру, де відбувається встановлення, підтримка та завершення контакту або

погіршення чи розрив контакту, в мовленнєвому етикеті, фатичному діалозі та фатичній розповіді.

Важливими етапами фатичних висловлень є встановлення, продовження та завершення контакту. Для їх представлення використовують, як правило, короткі висловлення, які спонукають до продовження або відновлення контакту.

Ідентифіковано структурні різновиди фатичних висловлень встановлення контакту, які представлені простими, складними та складеними одиницями. Установлено, що семантична організація фатичного мовленнєвого акту встановлення контакту представлена компліментами, жартами, темпоральними та прагматичними маркерами (прохання, спонукання, наказ). Завершальний етап спілкування підводить підсумок комунікації та спрямований на фіксацію стосунків між мовцями. Центральний етап спілкування, що характеризується комунікативною співпрацею мовців, відзначається також найбільшою кількістю фатичних мовленнєвих актів. Відповідно, фатика як елемент спілкування найбільшою мірою виявляється на етапі підтримки розмови, тобто на центральному етапі комунікації. Підтримка і продовження контакту для мовців є найважливішим процесом, який характеризується вживанням найбільшої кількості одиниць. Визначено дві групи фатичних мовленнєвих актів підтримки контакту: 1) спеціалізовані (звертання, емотиви, риторичні запитання, контролюючі запитання, вигуки, перепитування, повтори, підтакування, прагматичні маркери) й 2) неспеціалізовані (комплімент, похвала, жарт, образа, лайка, прокльони). Виокремлено два різновиди фатичних мовленнєвих актів підтримки контакту за спрямуванням: адресатно-спрямовані та адресантно-спрямовані.

Іншими різновидами фатичного спілкування є вибачення, заспокоєння, примирення, співчуття, привітання, непряма критика, вираження зневаги, пліткування тощо.

Фатичне мовлення відрізняється тим, що часткові цілі підпорядковані початковому контактному імпульсу, інформативна мета переходить на другий план, а конотативний план комунікативно-стилістичного характеру здатен виступати як абсолютна цінність. Отже, інтенціональність безпосередньо пов'язана з ситуативністю, а вибір фатичного мовленнєвого акту залежить від ситуації.

Виявлено, що фатичне мовлення змінюється із зміною епохи. У сучасному англomовному суспільстві актуальним і ефективним є використання фатичних висловлень, які, в першу чергу, зменшують відстань між адресантом і адресатом в онлайн комунікації.

Встановлено, що фатична комунікація проникла в усі види дискурсу, але найбільш представлена в побутовому дискурсі та в інтернет дискурсі. Особливим є місце фатичних мовленнєвих актів у корпоративному дискурсі, де вони набувають чітких інституційних рис.

Перспективами подальших досліджень вважаємо поглиблене вивчення фатичної інтернет комунікації та її різновидів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабич Н. Д. Основи культури мовлення. Львів : Світ, 1990. 231 с.
2. Бацевич Ф. С. Смисл: сутність і сфери вияву в мові. *Вісник Львівського університету. Серія Філологія*. 2004. Вип. 34, Ч. 1. С. 346-353.
3. Бацевич, Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ : Академія, 2009. 376 с.
4. Безугла Л. Р. Риторичні запитання як імпліцитні мовленнєві акти. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2009. Вип. 59, №866. С. 25-39.
5. Бобошко Т. М. Оцінні реактивні висловлення : методологія дослідження. *Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи : нові дослідження і перспективи*. Київ, 2014. С. 40-45.
6. Божко Г.П. Невербальні компоненти спілкування в комунікативній ситуації “примирення”. *Проблеми семантики, прагматики та когнітивної лінгвістики*. Вип. 1. Київ : КНЛУ. 2002. С. 14-17.
7. Буяльська Т.І. Вираження комунікативної підтримки в сучасному англomовному побутовому та психотерапевтичному дискурсі: когнітивно-дискурсивний аспект : дис. канд. філол. наук : 10.02.04 / Житомир, 2016. 250 с.
8. Вецкур Т.А. Соціопрагматичні особливості повчального дискурсу (на матеріалі англomовної прози другої половини ХХ – початку ХХІ століть): дис. канд. філол. наук : 10.02.04 / Луцьк-Запоріжжя, 2018. 245 с.
9. Врabelь Т. Т. Словотворча прагматика у сучасній англійській мові: дис. канд. філол. наук : 10.02.04 / Ужгород, 2005. 226 с.
10. Гиріна Т.С. Мовна гра як інструмент фатичної трансформації радіоефіру. *Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації*. 2016. № 3. С. 87-91.

11. Герасименко О. В. Дискурсивні стратегії і тактики подолання комунікативних порушень (на матеріалі французьких літературних текстів постмодерну): автореф. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2008. 20 с.

12. Голубнича О. І. Семантико-функціональні особливості висловлювань спрямованих на підтримку адресата (на матеріалі англійської мови): автореф. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук: 10.02.04. Київ, 1994. 24 с.

13. Грабовська І. В. Метакомунікативні питання як складник професійного дискурсу. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки*. Кн. 1. 2011. С. 60-64.

14. Гулямова Д. Х. Лингвопрагматический аспект ролевых отношений коммуникантов-персонажей (на материале англоязычной художественной прозы и драмы XX в.): автореф. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук: 10. 02. 04. Ташкент, 1990. 24 с.

15. Дементьев В. В. Фатические речевые жанры. *Вопросы языкознания*. № 1. 1999. С. 37-55.

16. Денисова С. П. Глобалізація як наслідок транскультурної комунікації. 60 років ЮНЕСКО: погляд у майбутнє. Наукова конференція кафедри ЮНЕСКО КНЛУ, Київ, лютий 22-23, 2006. С. 14-16.

17. Дорда С. В. Комунікативно-прагматичні особливості висловлювань, що передають каяття (н матеріалі англійської мови) : автореф. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук : 10. 02. 04. Київ, 1996. 16 с.

18. Климентова О.В. Фатична функція мови в аспекті усвідомлюваних і неусвідомлюваних чинників комунікації. К. : Київський нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2014. С. 368-375.

19. Косенко Ю. В. Структурно-семантичні і функціональні особливості метакомунікативного блоку прощання (на матеріалі англійського художнього дискурсу) : автореф. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук : 10. 02. 04. Донецьк, 2008. 22 с.

20. Кравчук І. С., Литвиненко М.В. Комп'ютерна модель фатичного діалогу. *Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна Серія : Філологія*. 2009. № 846, Вип. 56. С. 12-15.

21. Левицький, А. Е. Основи функціональної лінгвістичної. Ніжин : Редакційно-видавничий відділ НДПУ, 2004. 124 с.

22. Малікова О.В. Прагматична полісемія засобів реалізації регулятивних стратегій (на матеріалі сучасного англомовного діалогічного дискурсу). *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. Київ, 2003. С. 218-222.

23. Малімонова Н.В. Оpozитивна реакція в сучасній англійській мові : автореф. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук : 10. 02. 04. Харків. 1996. 18 с.

24. Маліновський Е. Ф. Загально-дискурсивні функції простого контактного повтору. *Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки*. 2013. Вип. 68. С. 110-114.

25. Мартинюк А. П. Онтологія мови в структурному vs когнітивно-комунікативному функціоналізмі: суб'єкт ↔ об'єкт и метод. Как нарисовать портрет птицы: методология когнитивно-коммуникативного анализа языка : кол. монографія / под ред. И. С. Шевченко. Харьков : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2017. 246 с.

26. Матюхина, Юлия Владимировна. Развитие системы фатической метакоммуникации в английском дискурсе XVI – XX вв : автореф. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук : 10. 02. 04, Харьков, 2004. 21 с.

27. Миронюк Т. Функціональний аспект оцінних реактивних висловлень. *Studia linguistica*, 2014.

28. Міщенко В. Я. Комплімент в мовленнєвій поведінці представників англомовних (британської та американської) культур : автореф. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук : 10. 02. 04, Харків, 1999. 18 с.

29. Мусійчук Т. І. Діалогічний дискурс як модель міжособистісної комунікації. *Вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2010. Вип. 7. С. 138-140.

30. Рогатюк А. Є., Рабійчук І. Л. Непрямі мовленнєві акти як форма реалізації негативної ввічливості у сучасній англійській мові. Рогатюк А. Є., Рабійчук І. Л. Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія Комунікативна лінгвістика. 2011. № 4. С. 92-98.

31. Самохіна В. О. Жарт у сучасному комунікативному просторі Великої Британії та США. Харків, ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012. 360 с.

32. Селіванова О. О. Функціональний напрям сучасної лінгвістики. Актуальні напрями сучасної лінгвістики. Київ : Фітосоціоцентр, 1999. С. 88-105.

33. Солощук Л. В. Вербальні і невербальні компоненти комунікації в англійському дискурсі. Харків : Константа, 2006. 300с.

34. Таценко Н. В. Емпатія в сучасному англійському дискурсі: когнітивно-синергетичний вимір: дис. канд. філол. наук : 10.02.04 / Харків, 2018. 245 с.

35. Фадєєва О. В. Конфлікт і згода в мовленнєвому спілкуванні. Сучасний стан лінгвістичних досліджень. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. Вип.8. Київ : КНЛУ. 2002. С. 338-342.

36. Чарікова І. В. Соціокультурна мотивація вживання висловлень подяки в англійському діалогічному дискурсі. *Ученые записки Таврического национального университета им. В.И. Вернадского. Сер. «Филология»*. 2007. Т. 20(59), N 1. С. 389-394.

37. Чемеринська І. Я. Висловлення подяки в англійському діалогічному дискурсі. *Philological sciences*. 2020. № 6. С. 52-56.

38. Чхетиани Т. Д. Лингвистические аспекты фатической метакоммуникации (на материале английского языка) : автореф. дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. Киев, 1987. 24 с.

39. Шанина О. С. Фатичні мовленнєві жанри у медичному дискурсі. П Международная научно-практическая Интернетконференция “Язык и межкультурная коммуникация”, ноябрь 28-29, 2012. http://www.confcontact.com/2012_11_28/7_shanina.htm.
40. Шеломенцев В. М. Етикет і сучасна культура спілкування / за ред Федорченка В.К. Київ : Лібра, 2003. 416 с.
41. Шпак О. В. Реалізація комунікативної категорії контакт у сучасному англomовному дискурсі: дис. канд. філол. наук : 10.02.04 / Харків, 2015. 238с.
42. Якобсон Р. Лингвистика и поэтика. Структурализм: “за” и “против”. Москва : Прогресс, 1975. С. 193-230.
43. Al-Qinai, Jamal B.S. Translating phatic expressions. *Pragmatics*. 2011. Vol. 21, № 1. P. 23-39.
44. Austin J.L. *How to Do Things with Words*. Cambridge : Oxford University Press, 2000. 169 p.
45. Brown P & Levinson S. *Universals of language usage: Politeness phenomena. Questions and Politeness*. Cambridge : Cambridge University Press, 1978. P. 47-289.
46. Chkhetiani T. D. Posters: Pragmalinguistic and crosscultural aspects. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія “Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов*. 2011. Вип. 67, № 972. С. 44-49.
47. Coupland, J., Coupland, N., & Jeffrey D. Robinson. *How Are You?: Negotiating Phatic Communion*. *Language in Society*. 1992. Vol. 21, №2. P. 207-230. <http://www.jstor.org/stable/4168343>
48. Cruz, Manuel Padilla. *Phatic utterances and the communication of social information : a relevance-theoretic approach*. *Studies in Intercultural, Cognitive and Social Pragmatics*. Cambridge : Cambridge Scholars Publishing, 2007. P. 114-131.
49. Cutting Joan *The speech acts of the in-group*. *Journal of Pragmatics*. 2001. Vol. 33, № 8. P. 1207-1233.

50. Farghal Mohammed, Al-Khatib Mahmoud A. Jordanian college students' responses to compliments: A pilot study. *Journal of Pragmatics*. 2001. Vol. 33. P. 1485-1502.
51. Frescura M. Face Orientations in Reacting to Accusatory Complaints: Italian L1, English L 1, and Italian as a Community Language. *Pragmatics and Language*. Urbana: University of Illinois. 1995. Vol. 6. P. 79-104.
52. Ghiga, Georgeta. The phatic function of communication in Romanian business negotiations. *Synergy*. 2008, Vol. 2. P. 124-140.
53. Galsworthy J. The family Man. <https://www.gutenberg.org/files/4764/4764-h/4764-h.htm>
54. Goffman E. *Forms of Talk*. Philadelphia : University of Pennsylvania, 1983. 335 p.
55. Ilyas A. Phatic function in the John Green novel "Fault in our stars". Thesis. 2017. Alauddin state Islamic university of Makassa.
56. Jerslev A. & Mortensen M. What is the self in the celebrity selfie? Celebri-fication, phatic communication and performativity, *Celebrity Studies*, Vol. 7, № 2. P. 249-263
57. Jibreen, Maysa'a Kadhim. "The speech act of greeting : a theoretical reading." *Journal of Kerbala University. Humanities*. 2010. Vol.8, No.1, P. 1-25.
58. Kasper. G. Linguistic Politeness: Current research issues. *Journal of Pragmatics*. 1990. Vol. 14. P. 193-218.
59. Kochman T. The politics of politeness: Social warrants in mainstream American public etiquette. Georgetown University Round Table on Languages and Linguistics Georgetown: Georgetown University Press. 1984. P. 200-209.
60. Lakoff R. The limits of politeness: Therapeutic and courtroom discourse. *Multilingua*. 1989. Vol. 8, № 2/3. P. 101-129.
61. Laver, J. Communicative functions of phatic communion. *Organization of behaviour in face to face interaction* / eds Adam Kendon, Richard M. Harris, Mary Ritchie Key. 1975, Mouton Publishers : The Hague, Paris. P. 1281–1345.
62. Leech G. *Principles of Pragmatics*. London : Longman, 1983. 386 p.

63. Malinowski B. The problem of meaning in primitive languages. The meaning of meaning. New York, London, 1953. P. 296-336.
64. Marcu D. Perlocutions: The Achilles' heel of speech act theory. *Journal of Pragmatics*. Science Amsterdam. Lausanne. New York. Oxford. Shannon. Tokyo: Elsevier B. V. 2000. Vol. 32, № 12. P. 1719-1741.
65. Miller V. New media, networking and phatic culture. *Convergence : The international Journal of research into new media technologies*. 2008. Vol.14, № 4. P. 387-400
66. Mohammed F., Al-Khatib M. A. Jordanian college students' responses to compliments: A pilot study. *Journal of Pragmatics*. 2001. Vol. 33. P. 1485-1502.
67. Niemelä J., Seppänen J. Visual communion: The photopgraphic image as phatic communication. *New media and society*. 2020. Vol. 22, № 6. P. 1043-1057.
68. Radovanovic D. Small talk in the digital age: Making sense of phatic posts. Proceedings of the WWW'12 Workshop on 'Making Sense of Microposts' Lyon, France, April 16, 2012.
69. Raskin V. Semantic principles of joke construction. Third International Conference on Humor. Conference Abstract. Washington, DC : *International Humor Conference Committee*, 1984. P. 14-18.
70. Sari U. English phatic communication in the Ellen Degeneres Talk Show. Thesis. 2019. Alauddin state Islamic university of Makassa.
71. Searle J. R. *Speech Acts: An Essay in the Philosophy of Language*. Cambridge: Cambridge University Press, 1969. 203 p.
72. Senft, Gunter. Phatic communion. *Culture and Language Use : Handbook of Pragmatics Highlights* / eds. Gunter Senft, Jan-Ola Östman and Jef Verschueren. John Benjamins Publishing Company, 2009. P. 226-233.
73. Shaw B. Pygmalion. <https://www.gutenberg.org/files/3825/3825-h/3825-h.htm>
74. Shaw B. Arms and the Man. <https://www.gutenberg.org/files/3618/3618-h/3618-h.htm>

75. Toplak M., Katz A. N. On the uses of sarcastic irony. *Journal of Pragmatics*. 2000. Vol. 32. P. 1467-1488.

76. Urbanová L. Phatic Communion and Small Talk in Fictional Dialogues. In *Functional Perspectives on Grammar and Discourse: In honour of Angela Downing*, ed. by Christopher S. Butler, Raquel Hidalgo Downing, Julia Lavid. John Benjamins Publishing Company, 2007. P.349-357.

77. Yus F. A cognitive pragmatics of the phatic internet. Mackenzie J. L. & Alba-Juez L. (Eds.). *Emotion in discourse*. John Benjamins Publishing Company. 2019. P. 161-187.

78. Žegarac, Vladimir, Billy Clark. Phatic Interpretations and Phatic Communication. *Journal of Linguistics*. Vol. 35. Cambridge University Press, 1999. P. 321-346.